

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กไทยสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN) ให้ประสบผลสำเร็จ จำเป็นต้องกำหนดเป้าหมาย ได้แก่ คุณลักษณะของเด็กไทยที่จะพัฒนาสู่การเป็นประชาคมอาเซียน ให้ชัดเจน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556) ได้มีการจัดประชุมโต๊ะกลมและประชาพิจารณ์ บุคลากรที่เกี่ยวข้องโดยตรง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเตรียมการและดำเนินการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ของมหาวิทยาลัยและหน่วยงานต่าง ๆ เช่น สถาบันคุณวุฒิวิชาชีพและเอกชน ในการร่วมกำหนดคุณลักษณะเด็กไทยในประชาคมอาเซียน 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ ควรมีความรู้เกี่ยวกับประเทศอาเซียนในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมและความรู้เกี่ยวกับอาเซียนเกี่ยวกับจุดกำเนิดอาเซียน กฎบัตรอาเซียน ประชาคมอาเซียน ความสัมพันธ์กับภายนอกอาเซียน 2) ด้านทักษะ/กระบวนการ ด้านทักษะพื้นฐาน ควรสื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์ สามารถแก้ไขปัญหาอย่างสันติวิธี รวมทั้งมีความสามารถในการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ด้านทักษะพลเมือง/ความรับผิดชอบทางสังคม ควรมีความเคารพและยอมรับ ความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีภาวะผู้นำ เห็นปัญหาสังคมและลงมือทำเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ด้านทักษะการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ควรเห็นคุณค่าความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สามารถวิเคราะห์หาค่าอย่างมีเหตุผล มีวิสัยทัศน์ที่ถูกต้องและมีความสามารถในการจัดการ ควบคุมตนเอง 3) ด้านเจตคติ ควรมีความภูมิใจ ความรับผิดชอบ ความตระหนักในความเป็นอาเซียน มีวิถีประชาธิปไตย ยอมรับความแตกต่างและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

จากรายงานการประชุมระหว่างองค์การแรงงานระหว่างประเทศและ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการประชุมทางวิชาการ เกี่ยวกับสถานการณ์การจ้างงานแรงงานเด็กในประเทศไทยเมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2555 (ILO, 2012) พบว่า สถานการณ์เกี่ยวกับจำนวนเด็กและเยาวชนในประเทศไทยกำลังลดลงอย่างต่อเนื่อง และประเทศไทยปัจจุบันกำลังอยู่ในสังคมของผู้สูงอายุ อัตราแรงงานของไทยเพิ่มขึ้นจาก 27.1 ล้านคน ในปี 1985 เป็น 38 ล้านคนในปี 2011 แต่ในทางตรงกันข้าม แรงงานเด็กมีจำนวนลดลง โดยเมื่อปี 1985 แรงงานเด็กเพิ่มจาก 8.6 ล้านคน เป็น 9.6 ล้านคนในปี 1989 แต่ภายหลังจากนั้นจำนวนแรงงานเด็กก็ลดลงอย่างต่อเนื่องในปี 2011 มี

ประชากรที่เป็นแรงงานเด็กเพียง 4.76 ล้านคน (ประมาณ 12.5% ของจำนวนแรงงานทั้งหมด) การลดลงของแรงงานเด็กนี้สะท้อนให้เห็นถึงการลดลงของประชากรเด็กวัยรุ่น (อายุ 15-19 ปี) ซึ่งการลดลงของแรงงานเด็กนี้จะทำให้ไทยประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานในอนาคต ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะมีอัตราการว่างงานของแรงงานเด็ก 4.3% (2009) ที่เป็น 1 ในประเทศของแถบเอเชียและแปซิฟิก ซึ่งมีอัตราการว่างงานของแรงงานเด็กต่ำสุด แต่ก็ประสบปัญหาการมีสวัสดิการทางสังคมที่ให้แก่แรงงานเด็กที่ต่ำ อัตราการว่างงานของแรงงานเด็กที่สูง และสภาพแวดล้อมการทำงานที่ไม่ได้มาตรฐาน

การรวมกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2015 มีผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนของไทย โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในชนบทที่ขาดโอกาส ไม่ว่าจะเป็นด้านการศึกษารายได้ ชีวิตความเป็นอยู่ที่ด้อยกว่าเด็กในเมือง แรงงานเด็กยังขาดทักษะและความรู้ในการประกอบอาชีพ งานที่ทำส่วนใหญ่เป็นงานประเภทรับจ้าง ขณะเดียวกันการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับงานและอาชีพก็มีน้อย จากการสำรวจขององค์การอาหารแห่งสหประชาชาติ องค์การแรงงานระหว่างประเทศ และองค์การยูเนสโก เกี่ยวกับการจ้างงานเด็กในภาคชนบทของประเทศไทย ได้แก่ ที่ อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน เมื่อปี ค.ศ. 2009 พบว่าแรงงานเด็กส่วนใหญ่ร้อยละ 34 มีฐานะที่ยากจน ต่ำกว่าเส้นความยากจน เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของความยากจนที่ร้อยละ 11 ของอัตราความยากจนของประเทศ เนื่องมาจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ตกต่ำ ขาดโอกาสทางการศึกษา และขาดโอกาสในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการจ้างงาน (สำนักงานโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, 2552)

การพัฒนาการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน จะประสบผลสำเร็จหรือไม่เพียงใด ต้องมีตัวชี้วัดความสำเร็จทั้งคุณภาพเด็ก คุณภาพครู และคุณภาพผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อใช้ประเมินความสำเร็จการจัดการเรียนรู้ โดยหน่วยงานของรัฐได้พยายามให้ความช่วยเหลือในการให้ความรู้และอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ แต่ความรู้และการอบรมที่ให้ก็ไม่ตรงกับความต้องการของเด็ก ซึ่งจากปัญหาเหล่านี้ยังไม่ได้รับการแก้ไขที่ถูกต้อง ต้องมีผลกระทบต่อศักยภาพของแรงงานเด็กในชนบท โดยเฉพาะในเรื่องของความรู้เกี่ยวกับภาษาอังกฤษ ความไม่รู้และไม่เข้าใจถึงการรวมตัวของประชาคมอาเซียน ทำให้เด็กและเยาวชนในชนบทไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลง และต้องแข่งขันกับแรงงานเด็กในวัยเดียวกันที่มาจากประเทศอื่นในอาเซียนที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทยได้ ซึ่งหากจะมองถึงนโยบายการวิจัยที่ต้องลงสู่ชุมชนท้องถิ่นภายใต้กรอบอาเซียนนั้น พบว่า จังหวัดเชียงใหม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นจังหวัดหนึ่งที่นำอยู่ที่สุดในประเทศไทย อีกทั้งยังได้รับการโหวตจากนิตยสารการท่องเที่ยวชั้นนำของโลกว่าเป็นเมืองที่นำอยู่ที่สุดในโลกอันดับต้น ๆ เมืองหนึ่ง (มงคล ดันติสุขุมล, 2555) เกิดปรากฏการณ์การย้ายถิ่นฐานของทั้งคนไทย และคนต่างชาติเข้ามาอยู่ในเชียงใหม่ อย่างต่อเนื่อง รวมถึงผู้ใช้แรงงานจากประเทศ

เพื่อนบ้านของไทย เชียงใหม่เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจเมื่อมีการเชื่อมโยง North-South Corridor จากทางตอนใต้ของจีน รวมถึง East-West Corridor จากสหภาพเมียนมาร์ ซึ่งเชื่อมต่อกันทางถนน และรถไฟความเร็วสูง นอกจากนั้นเชียงใหม่ยังเป็นศูนย์กลางทางการบิน ศูนย์กลางทางการศึกษา และศูนย์กลางทางการแพทย์ ในอนุภูมิภาคด้วย การขยายตัวของจังหวัดเชียงใหม่เองที่มีการสร้าง เครือข่ายสาธารณูปโภค เช่น ถนนวงแหวน และศูนย์กลางการประชุมนานาชาติ เชียงใหม่จึงมีความพร้อมในการพัฒนาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้สูง

ทั้งนี้ วีรวรรณ วงศ์ปิ่นเพชร (2555) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุของความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นพลเมืองอาเซียนของเยาวชน อ.เมือง จ.เชียงใหม่ พบว่า กลุ่มเป้าหมายซึ่งเป็นเยาวชนในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เห็นว่าสถานศึกษาของตนมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้เกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในระดับมาก ทั้งในด้านของ บรรยากาศของสถานศึกษา บุคลิกภาพและเทคนิคการสอนของครูอาจารย์ และหลักสูตรการเรียน การสอน นอกจากนี้เยาวชนในเขตอำเภอเมือง จ.เชียงใหม่ ยังมีความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน ทั้งองค์ประกอบของความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับอาเซียนและความรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนผ่านเกณฑ์ ยกเว้นกลุ่มนักศึกษาอาชีวศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ชั้นปีที่ 3 และ เยาวชนส่วนใหญ่ มีการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่การเป็นพลเมืองอาเซียนด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้าน เทคโนโลยี ด้านการประกอบอาชีพและด้านสังคมวัฒนธรรมในระดับมาก ส่วนด้านภาษาพบว่ามี การเตรียมความพร้อมในระดับปานกลาง ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักเรียนนักศึกษาควรร ให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมด้านภาษา ซึ่งอาจทำได้โดยการพัฒนาทักษะทางด้านภาษา เช่น การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านวัฒนธรรมระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน การเข้า ถ่ายร่วมกับเยาวชนของประเทศสมาชิกอาเซียน และการเรียนรู้ผ่าน ภาพยนตร์และสื่อต่าง ๆ อย่าง ต่อเนื่อง ซึ่งหากสามารถทำให้เป็นรูปธรรม มีการติดตามวัดผลอย่างสม่ำเสมอ คาดว่าจะช่วยสร้าง ความตื่นตัวด้านการเตรียมความพร้อมให้กับเยาวชนได้มากยิ่งขึ้น อันจะส่งผลให้เยาวชนชาวเชียงใหม่ สามารถเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 ที่กำลังใกล้เข้ามาถึงนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพแน่นอน

จากผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนในชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ในฐานะ หน่วยงานการศึกษาเพื่อท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกับ ทิศทางการพัฒนาและแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพราะ เป็นสถาบันอุดมศึกษาชั้นนำ ที่มุ่งปฏิบัติการกิจ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดความยั่งยืนอย่างแท้จริง ทั้งนี้มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่มีหน่วยงาน ระดับคณะที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ต่อการตอบโจทยปัญหาของชุมชน ในจังหวัดเชียงใหม่ ข้างต้น โดยคณะครุศาสตร์ ต่างมีนักวิชาการและนักวิจัย ภายใต้วิสัยทัศน์ของการวิจัยเพื่อพัฒนา ท้องถิ่น (แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2556) โดยคณะครุศาสตร์

วิสัยทัศน์ภายในปี 2555 คณะครุศาสตร์เป็นองค์กรผลิตพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณธรรม มีความรู้และทักษะในด้านวิชาการ การวิจัยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โดยสนองตอบความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ตลอดจนพัฒนาวิชาชีพครูให้ มีมาตรฐานสูง มีพันธกิจคณะครุศาสตร์จะเป็นแหล่งผลิตและส่งเสริมการศึกษาที่มีมาตรฐาน เป็น ศูนย์ของการศึกษาค้นคว้าวิจัย เผยแพร่ข้อมูลด้านการศึกษา วัฒนธรรม วิถีชีวิต โดยมุ่งสนองตอบ ความต้องการของท้องถิ่นด้านเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ (แผนยุทธศาสตร์ คณะครุศาสตร์, 2556)

ด้วยเหตุนี้ ในปี พ.ศ. 2558 นักวิจัยภายใต้พันธกิจของคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จึงมีความมุ่งมั่นและมีความพร้อมที่จะจัดทำชุดโครงการวิจัยเรื่อง “แผนกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ในกรอบประชาคมอาเซียน ภายใต้ความร่วมมือทางวิชาการกับมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (Strategic plan to enhance the ability of Chiang Mai communities in ASEAN community under the academic collaboration with Chiang Mai Rajabhat University: SCAC-CMRU)” ในโครงการที่มีชื่อว่า “แผนกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรเด็กและเยาวชนของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน (Strategic plan to enhance the ability of Chiang Mai youth community organizations in ASEAN community)” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับองค์กรเด็กและเยาวชนของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ พร้อมทั้งศึกษาศักยภาพความเข้มแข็งขององค์กรเด็กและเยาวชนของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ต่อการแบ่งปันและการปรับตัว ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน ซึ่งการวิจัยพบว่า ปัญหาและผลกระทบที่เกิดขึ้นกับองค์กรเด็กและเยาวชนของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ คือ เด็กและเยาวชนในจังหวัดเชียงใหม่ มีพฤติกรรมตามค่านิยมและอ่อนไหวต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ อาจเกิดพฤติกรรมผิดเพี้ยนจากความเป็นสังคมไทยหากเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การศึกษา ศักยภาพขององค์กรเด็กและเยาวชนของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน พบว่า มีจุดแข็งคือ ผู้บริหารองค์กรชุมชนมีวิสัยทัศน์ในด้านเด็กและเยาวชนและมีเจ้าหน้าที่ที่ศรัทธาต่อองค์กรเด็กและเยาวชนโดยตรง แต่ยังคงมีจุดอ่อนคือ บุคลากรและงบประมาณมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอกับการดำเนินงาน ผลการวิเคราะห์ปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกหน่วยงาน พบว่า มีโอกาสที่สำคัญคือ มีกลุ่มสภาเด็กและเยาวชนที่มีจิตอาสาร่วมทำกิจกรรมเพื่อสังคม สถานศึกษาต่าง ๆ ได้ให้โอกาสเด็กและเยาวชนร่วมกิจกรรมเป็นประจำ แต่ยังคงพบอุปสรรคอยู่บ้างคือ ภาวะการเมืองไม่มีเสถียรภาพแน่นอน ทำให้การทำงานขาดความต่อเนื่อง จากศักยภาพขององค์กรเด็กและเยาวชนของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ดังกล่าวสามารถนำมาสร้างเป็นกลยุทธ์ในการเพิ่มขีดความสามารถในกรอบประชาคมอาเซียนได้ จำนวน 2 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์พลิกฟื้นคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสร้างเด็กและ

เยาวชนให้สามารถปฏิบัติหน้าที่แทนเจ้าหน้าที่ขององค์กร และ 2) กลยุทธ์เชิงรุกคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างองค์กรและสภาเด็กและเยาวชน ซึ่งการวิจัยในระยะต่อไปควรที่จะศึกษาผลกระทบของอาเซียนที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น จังหวัดเชียงใหม่ ด้านองค์กรเด็กและเยาวชนของทุกชุมชนทั้ง 210 ชุมชน ในจังหวัดเชียงใหม่ หลังจากนั้นทำการคัดเลือกชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อองค์กรเด็กและเยาวชน เพื่อนำมาเป็นตัวแทนของชุมชนในการวางแผนการกำหนดแผนกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถด้านองค์กรเด็กและเยาวชนของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ และควรบูรณาการการทำงานกับชุมชนนอกจังหวัดเชียงใหม่ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายของการขยายผลการวิจัยให้เกิดประโยชน์ของการนำไปใช้ให้มากขึ้น รวมถึงการวางแผนกลยุทธ์ร่วมกับชุมชนในประเทศอาเซียนทั้ง 9 ประเทศ เพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันมากที่สุด ทั้งนี้การวิจัยได้ต่อยอดไปสู่ปี พ.ศ. 2559 ในโครงการ “แผนกลยุทธ์การเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรเด็กและเยาวชนของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน ปีที่ 2 (Strategic plan to enhance the ability of Chiang Mai youth community organizations in ASEAN community Phase 2)” โดยมีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์ผลกระทบด้านเด็กและเยาวชนของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ต่อการเพิ่มศักยภาพความเข้มแข็งขององค์กรเด็กและเยาวชนของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียนพร้อมกับเสนอแนะแนวทางในการสร้างแผนเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรเด็กและเยาวชนของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียนต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบด้านเด็กและเยาวชนของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ต่อการเพิ่มศักยภาพความเข้มแข็งขององค์กรเด็กและเยาวชนของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน

1.2.2 เพื่อเสนอแนะแนวทางในการสร้างแผนเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรเด็กและเยาวชนของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2559 จนถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2559 รวมระยะเวลาการวิจัย 12 เดือน (1 ปี)

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

- 1) ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจด้านเด็กและเยาวชนของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน
- 2) ผลการวิเคราะห์ผลกระทบด้านเด็กและเยาวชนของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน
- 3) แนวทางการพัฒนาศักยภาพความเข้มแข็งขององค์กรเด็กและเยาวชนของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน

1.3.3 ขอบเขตด้านประชากร

ชุมชนท้องถิ่นทั้งหมด จำนวน 25 อำเภอ (2,064 หมู่บ้าน) ของจังหวัดเชียงใหม่

1.3.4 ขอบเขตด้านพื้นที่

เขตพื้นที่ 25 อำเภอ ของจังหวัดเชียงใหม่

1.4 วิธีดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1.4.1 ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง/ผู้เข้าร่วมการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดประชากรของการศึกษาโดยกำหนดชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ทั้งสิ้น 25 อำเภอ รวม 2,064 ชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดตัวอย่าง โดยคัดเลือกจากชุมชนที่มีความต้องการเข้าร่วมโครงการ ใช้วิธีสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified sampling) จากอำเภอต่าง ๆ ที่สนใจจะเข้าร่วมโครงการ และสุ่มแบบเจาะจงตามวัตถุประสงค์ (purposive sampling) มีผู้เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้น 11 ชุมชน คือ อำเภอหางดง ได้แก่ เทศบาลตำบลน้ำแพร่พัฒนา จำนวน 11 ชุมชน

1.4.2 ข้อมูลและเครื่องมือในการวิจัย

- 1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้จากการสำรวจ สอบถามและสัมภาษณ์ในพื้นที่ 1 อำเภอ 11 ชุมชน ทั้งจังหวัดเชียงใหม่
- 2) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ เอกสาร งานวิจัย ผลการดำเนินงานเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมขององค์กรเด็กและเยาวชนของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน
- 3) ชนิดเครื่องมือการประเมิน แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต และแบบประเมิน ดังนี้
  - 3.1) แบบฟอร์มแสดงความคิดเห็นเข้าร่วมโครงการ
  - 3.2) แบบฟอร์มเพื่อประเมินคัดกรองผู้เข้าร่วมโครงการ

3.3) แบบสอบถามงานวิจัย (แต่ละชุมชน) “ความรู้ความเข้าใจด้านองค์กรเด็กและเยาวชนในอาเซียน”

3.4) แบบสอบถามงานวิจัย (แต่ละชุมชน) “ปัญหาและผลกระทบต่อองค์กรเด็กและเยาวชนของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน”

3.5) แบบสอบถามงานวิจัย (แต่ละชุมชน) “การเตรียมความพร้อมของชุมชนด้านองค์กรเด็กและเยาวชนเมื่อเปิดประชาคมอาเซียน”

3.6) แบบสอบถามงานวิจัย (แต่ละชุมชน) “ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อการเตรียมความพร้อมด้านองค์กรเด็กและเยาวชนของชุมชน”

3.7) แบบฟอร์มการจัดทำโครงการเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรเด็กและเยาวชนของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน

1.5 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ระดับความรู้ความเข้าใจด้านเด็กและเยาวชนของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน

1.5.2 ผลการวิเคราะห์ผลกระทบด้านเด็กและเยาวชน จนสามารถนำไปเพิ่มศักยภาพความเข้มแข็งขององค์กรเด็กและเยาวชนของชุมชน จังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน

1.5.3 สามารถเสนอแนะแนวทางในการสร้างแผนเพิ่มขีดความสามารถขององค์กรเด็กและเยาวชนของชุมชนจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน

1.6 นิยามศัพท์

การเพิ่มขีดความสามารถ (Enhance the Ability) หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ บุคคล องค์กร สถาบัน และสังคม ได้พัฒนาความสามารถ (ทั้งโดยบุคคลหรือร่วมกัน) ในการปฏิบัติหน้าที่ที่จะแก้ปัญหา รวมทั้งกำหนดและดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ ทั้งนี้มีองค์ประกอบที่สำคัญ สามประการ (วิจารณ์ พานิช, 2555) คือ ประการที่หนึ่ง การพัฒนาขีดความสามารถเป็นกระบวนการเรียนรู้และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่กิจกรรมที่ดำเนินการครั้งเดียวสำเร็จ ประการที่สอง เป็นกระบวนการที่เน้นการใช้และการเสริมสร้างพลังของทั้งบุคคล องค์กร และเครือข่าย และประการที่สาม ต้องมีการพิจารณาดำเนินการอย่างเป็นระบบในการจัดทำยุทธศาสตร์และแผนการพัฒนาขีดความสามารถ

องค์กรเด็กและเยาวชน หมายถึง หน่วยงานหรือกลุ่มชุมชนที่ดำเนินงานเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนของท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายเพื่อส่งเสริมและพัฒนาเด็กและเยาวชนของท้องถิ่น

ประชาคมอาเซียน (ASEAN community) หมายถึง การร่วมกันทางเศรษฐกิจของประเทศในเขตอาเซียน เพื่อผลประโยชน์ในอำนาจการต่อรองทางเศรษฐกิจ การส่งออก และการนำเข้าของสินค้า ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ดำเนินการควบคู่ไปกับ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN political-security community: APSC) และประชาคมสังคม-วัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN socio-cultural community: ASCC) ซึ่งเป็นสามส่วนหลักของประชาคมอาเซียน

การพัฒนา (development) หมายถึง ความเจริญก้าวหน้าโดยทั่ว ๆ ไป เช่น การพัฒนาชุมชน พัฒนาประเทศ คือการทำสิ่งเหล่านั้นให้ดีขึ้น เจริญขึ้นสนองความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ให้ได้ดียิ่งขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่า “การพัฒนา” เป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวจากสภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ การพัฒนาเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่หยุดนิ่งการพัฒนามีความสัมพันธ์โดยตรงกับความเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ การพัฒนา หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้แล้ว คือการทำให้ลักษณะเดิมเปลี่ยนไป โดยมุ่งหมายว่าลักษณะใหม่ที่เข้ามาแทนที่นั้นจะดีกว่าลักษณะเก่า แต่โดยธรรมชาติแล้วการเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดปัญหาในตัวเอง เพียงแต่ว่าจะมีปัญหามากหรือปัญหาน้อย

การบริหารจัดการ (administrative management) หมายถึง การกำหนดทิศทางในการใช้ทรัพยากรทั้งหลายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์กร

ชุมชน (community) หมายถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่ใดที่หนึ่งที่มีความสัมพันธ์กัน ในฐานะเป็นเครือญาติหรือเพื่อนบ้าน โดยมีการใช้ชีวิตร่วมกันมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

เด็กและเยาวชน (children and youth) หมายถึง ตาม พ.ร.บ. ศาลเยาวชนและครอบครัว และวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 บัญญัติไว้ในมาตรา 4 ว่า “เด็ก” หมายความว่า บุคคลอายุยังไม่เกินสิบห้าปีบริบูรณ์ “เยาวชน” หมายความว่า บุคคลอายุเกินสิบห้าปีบริบูรณ์แต่ยังไม่ถึงสิบแปดปีบริบูรณ์

แผนชุมชน คือ การวางแผนและกำหนดอนาคตของกิจกรรมการพัฒนาของชุมชน โดยเกิดขึ้นจากคนในชุมชน ที่มีการรวมตัวกันจัดทำแผนขึ้นมาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนหรือท้องถิ่นของตน ให้เป็นไปตามที่ต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาที่ชุมชนเผชิญอยู่ร่วมกัน โดยคนในชุมชนมีส่วนร่วมคิด ร่วมกำหนดแนวทางและทำกิจกรรมการพัฒนาร่วมกัน โดยยึดหลักการพึ่งตนเอง ลดการพึ่งพิงภายนอก ด้วยการคำนึงถึงศักยภาพ ทรัพยากร ภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นเป็นหลัก จึงกล่าวได้ว่า แผนชุมชน เป็นของชุมชน ดำเนินการโดยชุมชนและเพื่อประโยชน์ของชุมชนเอง ซึ่งแตกต่างจากแผนที่ภาครัฐจัดทำขึ้นเพื่อจัดสรรงบประมาณเป็นหลัก